FAKULTA EKONOMICKÁ
ZÁPADOČESKÉ
UNIVERZITY
V PLZNI

Katedra ekonomie a kvantitativních metod

Oponentský posudek habilitační práce

Autor práce: **RNDr. Vladimíra Petrášková, Ph.D.**

Název práce: **Management edukativního procesu v oblasti finanční gramotnosti**

Práce je na pomezí mezi managementem a pedagogikou. Na jedné straně jsou využity metody řízení a marketingu organizace pro zavedení nového produktu v podobě nových studijních programů či kurzů DVPP, popř. celoživotního vzdělávání, na druhé straně je implementace těchto produktů podpořena nově vyvinutými studijními podporami v podobě hypertextových smart dokumentů.

Hlavním cílem práce je analýza současného stavu finančního vzdělávání budoucích a stávajících učitelů v rámci ČR a následné navržení modelu finančního vzdělávání budoucích a stávajících učitelů tak, aby tento model mohl být aplikován v jednotlivých regionech ČR.

Při zavádění nového produktu pro vybrané skupiny klientů jsou aplikovány strategie managementu organizace počínaje analýzou vnitřního a vnějšího prostředí organizace aplikované konkrétně na Pedagogickou fakultu Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích, pokračujíce SWOT analýzou s ohledem na zaváděné produkty a stanovením vizí a formulací cílů organizace ve vzdělávání cílových skupin klientů v oblasti finanční gramotnosti. Na formulaci cílů navazuje formulace strategie organizace a popis jejich realizace. Tento proces je završen návrhem modelu finančního vzdělávání specifikovaného pro podmínky jihočeského regionu. Na naplnění formulované strategie pracuje autorka spolu s dalšími zúčastněnými již od roku 2010 a dosud byla splněna celá řada stanovených dílčích cílů. Byly implementovány nové studijní programy, realizující Národní strategii finančního vzdělávání, stejně tak byly vytvořeny a akreditovány nové kurzy relevantního obsahu. U některých kurzů zejména v oblasti DVPP a U3V byla provedena ekonomická analýza.

Jedním ze stanovených dílčích cílů je také tvorba nových studijních pomůcek v podobě hypertextových smart dokumentů, popř. pracovních listů pro nově navržené kurzy z oblasti finanční gramotnosti. Ve výzkumu, provedeném autorkou práce, byla hodnocena efektivita vytvořených studijních opor. Stejně tak bylo v rámci celé řady projektů, na kterých se autorka podílela, provedeno několik výzkumů a rešerší mapujících výskyt kurzů se zaměřením na finanční gramotnost ve studijních programech vybraných vysokých škol v České republice, dále výzkum monitorující úroveň finanční gramotnosti budoucích učitelů v rámci jihočeského regionu i analýza faktorů, které ovlivňují finanční gramotnost zkoumané skupiny respondentů.

Po formální stránce by se autorka mohla vyhnout opakování delších částí textů na několika místech práce a místo toho využít reference na předcházející části práce. Např. na straně 77 popis segmentů trhu, na straně 102 popis strategií, obrázek 7 na str. 109 Strategie rozvoje školy je kopií obrázku č. 2 se stejným názvem. Dále je otázkou, zda grafy Graf1 a Graf2 na straně 86, které zobrazuji vývoj v závislosti na čase, by neměly být spíše spojnicovými grafy.

Některé části práce nejsou zcela jasné. Např.:

- na straně 98 není jasné, zda jsou kurzy Finanční matematiky na vybraných školách skutečně reakcí na výzvu zařazení standardů finanční gramotnosti do obsahu studijních plánů, nebo byly tyto předměty součástí SP již před touto výzvou?
- Na straně 30 není zcela jasný popis kvality vzdělávací služby jako rozdílu mezi kvalitou vnímanou a očekávanou. Pokud je kvalita vnímaná a očekávaná stejná a vysoká, bude kvalita vzdělávací služby nulová?
- Tvrzení na str. 102 „Na základě informací z porady Asociace .... PF JU má největší počet zájemců o studijní obor Matematika se zaměřením na vzdělávání" není doloženo tabulkou pro porovnání, popř. odkazem na zdroj.
- Tabulka na str. 104 ne úplně objasňuje, jak se liší slabá stránka „nedostatečná badatelská (a z toho plynoucí publikační) aktivita některých akademických pracovníků" od „nedostatku kvalitních badatelských výstupů v některých oborových didaktikách"?
- Cíle v kapitole 3.2 je možné formulovat přehledněji. Co je strategický cíl a co je taktický cíl? Je cíl *vytvoření komunikační sítě* strategickým cílem na úrovni cíle *zřízení institutu* nebo je to již jeden z taktických cílů? Co je cíl *vytvoření učebních materiálů*? Je to také strategický cíl nebo další taktický cíl vedoucí k naplnění hlavního strategického cíle? Jaké jsou potom cíle taktické a operativní? Otázkou je, zda založení Institutu finanční gramotnosti má být hlavním strategickým cílem?
- Z textu na str. 116 není zcela zřejmé, jak se liší kurzy Základy finanční gramotnosti a kurz Základy finanční gramotnosti v Moodle? Není druhý kurz elektronickou podporou výuky prvního kurzu?
- Na str. 127 v DVPP kurzu Výchova k finanční gramotnosti pro SŠ se zkouška skládá z předmětů Obecná pedagogika, Obecná didaktika a Obecná psychologie, které nejsou součástí hodinové dotace uvedené v tabulce č. 17. Pokud tabulka zobsahuje pouze přehled hodinové dotace na předměty scientního základu vyučovaného kurzu, potom je název tabulky nepřesný a zavádějící. V tabulce není uvedeno 30 hodin na výše uvedené předměty z oblasti pedagogiky a psychologie pro učitele střední školy.
- Z popisu metodiky výzkumu testování efektivnosti hypertextových výukových materiálů na str. 169 nelze zjistit, zda výuku obou skupin vedl stejný vyučující a zda měli studenti povinnost počítat v průběhu semestru příklady.
- Na str. 182 a 188 není zřejmé, zda zkoumané vzorky v obou výzkumech jsou stejné nebo ne. Dotazník je stejný, počet studentů také, pouze se liší věkové rozpětí (19-21) x

(18-21) a u druhého výzkumu jsou kromě budoucích učitelů zařazeni také studenti 4. ročníku gymnázií.

Práce obsahuje několik dalších spíše formálních či terminologických nepřesností, např.

- V citacích v textu, které nejsou uvedeny v seznamu literatury ani elektronických zdrojích, např. str. 29 Hannagan 1996, str. 36 Morton 2005, str. 182 Hašek, Petrášková 2014, str. 189 Breiman a kol. 1998 (v seznamu je uveden Breiman a kol. 1984), str. 190 Hastie, 2001, str. 75 odkaz ČSI, 2014 (zřejmě má být ČŠI, 2014).
- Na str. 156 v poznámce pod čarou lze diskutovat o tom, zda diskontování obecně je přepočtení a sečtení, jak je uvedeno, či je to pouze „přepočtení" jedné hodnoty. Sčítání se provádí pouze, pokud diskontujeme např. celý finanční tok. Nemusí být diskontovány a sčítány pouze budoucí výnosy, ale i eventuální budoucí náklady.
- Komentář v textu na str. 160 nahoře neodpovídá grafu 5. Nejvíce dluhopisů s ohledem na medián pořizují lidé ve věku 51-60 let.

S ohledem na metodiku zpracování lze diskutovat o některých menších modifikacích použitých metod. Např. srovnání výhod a nevýhod finančních kalkulátorů a hypertextových dokumentů by mělo být provedeno s ohledem na cílovou skupinu klientů. Některé výhody a nevýhody budou jiné u studentů studijních programů a jiné u seniorů U3V. Srovnání výhod a nevýhod on-line finančních kalkulátorů a hypertextových dokumentů vytvořených v Maple je zaměřeno nejspíše na studenty studijních programů, popř. kurzů DVPP (produkty A, B, C). Toto není v textu explicitně uvedeno a lze si tak představit i nevýhody hypertextových dokumentů oproti finančním kalkulátorům s ohledem na účastníky U3V.

Ve výzkumu testování efektivnosti hypertextových výukových materiálů by bylo vhodné srovnat nejdříve výsledky obou skupin z „příbuzných" předmětů - např. Matematiky, o jejímž úzkém vztahu s finanční gramotnosti se práce také zmiňuje. Tímto bychom vyloučili možný vliv vyšší úrovně matematické gramotnosti v jedné skupině na výsledky provedených testů.

S ohledem na hlavní cíl práce je otázkou jak dalece je možné aplikovat navržený model na ostatní regiony v ČR. Kromě několika vět o shodném postupu ve většině regionů ČR s výjimkou několika krajů, ve kterých nepracují požadované instituce, není v tomto bodě provedena podrobnější analýza možných problémů při implementaci modelu a poukázání na rizika takového projektu v jiném regionu.

Výše uvedené připomínky jsou drobnějšího charakteru a lze předpokládat, že nemají podstatný vliv na výsledky provedených výzkumů a funkčnost navrženého modelu finančního vzdělávání v jihočeském regionu.

ZÁPADOČESKÁ
UNIVERZITA
V PLZNI

Katedra ekonomie a kvantitativních metod

Otázky

1. Nezaslouží si kraje bez úplné struktury relevantních vzdělávacích institucí (Zlínský, Karlovarský, Pardubický a Vysočina) vlastní speciální model přípravy učitelů, popř. výuky FG?
2. Jak probíhal výběr seniorů pro vyplnění dotazníku? Byly určeny limity pro počet seniorů oslovených e-mailem, osobním kontaktem nebo telefonem?
3. Lze hypertextové smart dokumenty vytvořené v Maple provozovat v cloudovém řešení jako SaaS?
4. Proč ve výzkumu testování efektivnosti hypertextových výukových materiálů nebyly srovnány mezi vstupními podmínkami také výsledky obou skupin z „příbuzných" předmětů např. Matematiky, o jejímž úzkém vztahu s finanční gramotnosti se práce také zmiňuje?
5. Jak se v případě výzkumu 2013/2014 lišil zkoumaný vzorek, na kterém byla zkoumána úroveň finanční gramotnosti studentů učitelství, a zkoumaný vzorek pro výzkum faktorů, které ovlivňují finanční gramotnost ve stejném dotazníku?
6. Jakými dalšími metodami lze realizovat výzkum faktorů ovlivňujících úroveň finanční gramotnosti?
7. Bylo by možné použít metodu Random forests a vygenerovat větší množství stromu a vybrat nejlepší z nich? Proč nebyla tato metoda použita?

Závěr:

Celkové lze konstatovat, že navržený model implementace finančního vzdělávání učitelů i dalších skupin je vhodnou výchozí metodikou pro realizaci modelu vzdělávání i na jiných institucích a navržené a vyvinuté studijní materiály jsou inspirací pro vývoj dalších materiálů v oblasti výuky finanční gramotnosti a jejich případnou výměnu mezi institucemi v rámci ČR.

Jsem toho názoru, že předložená habilitační práce splňuje základní požadavky kladené na práce tohoto druhu, a proto práci doporučuji k obhajobě.

[redacted]

10. 6. 2016

doc. RNDr. Mikuláš Gangur, Ph.D.

Oponentský posudek na habilitační práci RNDr. Vladimíry Petráškové, Ph.D. s názvem „Management edukativního procesu v oblasti finanční gramotnosti".

Oponentský posudek je vypracován na základě žádosti proděkana pro vědu a výzkum EF JU PhDr. Miloslava Lapky, CSc. ze dne 6. května 2016. Habilitační práce je předložena v oboru habilitačního řízení Ekonomika a management.

Habilitační práce je vypracována na 219 stranách textu. Součástí práce jsou i přílohy v odhadovaném rozsahu 40-50 stran.

Téma „Management edukativního procesu v oblasti finanční gramotnosti" se ve své podstatě snaží reagovat na problémy asymetrické informovanosti účastníků finančního trhu. Při zdůvodňování potřeby řešit uvedenou problematiku autorka vychází jednak z evidentně normativního postoje (viz např. „konzumní přístup k životu" na s. 10), tak z pozitivního postoje, vycházejícího z údajů o stavu a vývoji dluhů a úspor domácností apod., tak i z hospodářsko-politických dokumentů (např. Národní strategie finančního vzdělávání, dokumenty OECD aj.). V úvodu (na s. 10) argumentuje také průzkumem blíže neidentifikované agentury Ipsos, který poukazuje na podobnost ČR a Španělska a Itálie v oblasti tvorby úspor domácností. Jak to koresponduje s tvrzením, že jednou z příčin nízké finanční gramotnosti a tedy i podcenění tvorby úspor domácnostmi v ČR je nedostatek zkušeností z období před přechodem na tržní hospodářství?

Vzhledem k tomu, že habilitační práce je předložena v oboru Ekonomika a management, téma vyvolává očekávání, že bude vystavěna na mikroekonomickém základě (osobní finance, chování domácností, nerovnost rozdělení majetku a důchodů, asymetrie informací, lidský kapitál). Dále by se dalo očekávat, že větší pozornost bude věnována dopadům finanční (ne)gramotnosti na finanční rozhodování a adekvátním hospodářsko-politických opatřením (zejména v oblasti vzdělávání) a jejich efektivnosti.

Autorka však přistupuje k tématu propojujícímu edukativní proces a otázku finanční gramotnosti, tedy k tématu jevů s významnou externalitou, převážně z pohledu konkrétního subjektu, Pedagogické fakulty Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích, a zároveň se zabývá spíše didaktickou než ekonomickou stránkou tématu. Habilitační práce obsahuje tři stěžejní části. V první řadě je to projekt zavedení finančního vzdělávání do studijních programů na PF JU (s. 77 – 136). Vzdělávací politikou v oblasti finanční gramotnosti se práce zabývá

okrajově na s. 137-139. Druhou stěžejní částí práce jsou nové výukové trendy v oblasti finančního vzdělávání (s. 140 – 173). Třetí stěžejní částí je monitoring úrovně finanční gramotnosti budoucích učitelů v rámci jihočeského regionu na s. 174 až 196.

Autorka opírá stanovení cíle práce o skutečnost, že finanční vzdělávání je „v popředí zájmu nejedné vlády". To je samo o sobě tvrzení, které je velmi nepřesné a také v práci nedoložené. Dalším tvrzením, o které se opírá směřování práce je, že se často hovoří o nízké finanční gramotnosti. S tím je možno, subjektivně hodnoceno, souhlasit. Nabízí se však otázka, zda je pojem finanční gramotnosti absolutně vymezitelný, nebo zda je nutné ho vnímat v relaci k dynamice inovací finančního trhu, kvalitě institucí, úrovni akumulovaného bohatství, nerovnosti rozdělení bohatství a důchodů ve společnosti atp.?

Hlavní cíl práce je vymezen na s. 14: Analyzovat současný stav finančního vzdělávání budoucích učitelů v rámci ČR a následně navrhnout model finančního vzdělávání budoucích resp. stávajících učitelů, který bude možno aplikovat v jednotlivých regionech ČR.

Dílčí cíle jsou stanoveny na s. 15 následujícím způsobem:

1) Vymezení souvisejících pojmů s oblastí finančního vzdělávání, a to i z pohledu historie vzdělávání v oblasti finanční matematiky.
2) Přehled národních a mezinárodních výzkumů a jejich výsledků ve sledované oblasti v ekonomickém a společenském kontextu.
3) Monitoring úrovně finanční gramotnosti budoucích učitelů, kteří studují v rámci jihočeského regionu (rozmezí 5 let).
4) Návrh nového výukového prostředku v oblasti finančního vzdělávání.
5) Návrh modelu finančního vzdělávání s ohledem na vzdělávací politiku ČR.
6) Zavedení jednoho z víceúrovňových komplexních modelů (kvality) školského systému v kontextu finančního vzdělávání, Fendova modelu s rozlišenými pěti rovinami jednání.

Hlavní cíl práce má analytický charakter, obsahuje však také vytvoření modelu. Dílčí cíle 1 a 2 ve své podstatě nejsou cíli práce, ale nutnými metodickými kroky, majícími deskriptivní charakter. Hlavní cíl práce ani dílčí cíle práce nejsou v textu náležitě vydiskutovány a nevyplývají z rešerše literatury. Přehled o současném stavu problematiky (s. 24- 76) následuje

až po stanovení a rozpracování cílů práce a metodiky. I metodika práce se jeví jako arbitrárně stanovená. Málo pozornosti je věnováno výběru metod v návaznosti na charakteristiku řešeného problému a na existující studie. Například využití Fendova modelu je arbitrárně stanoveno ještě před tím, že jsou základní principy modelu představeny v přehledu problematiky. Ostatní modely jsou pouze zmíněny, aniž by byl objasněn výběr právě Fendova modelu.

Lze však konstatovat, že cíle stanovené autorkou byly splněny. Dílčí cíl 1 „Vymezení souvisejících pojmů s oblastí finančního vzdělávání, a to i z pohledu historie vzdělávání v oblasti finanční matematiky" byl naplněn v kapitolách 2.1 až 2.3. Velmi zajímavý je text o historii finančního vzdělávání v ČR, převzatý z článku Zahradník (2012)[1]. K některým pasážím lze mít výhrady. Definice vzdělávání jako veřejné služby na s. 24 a 25 je značně zjednodušená, vycházející pouze z jediného domácího zdroje (Slavík, 2014)[2]. Schéma směny na trhu vzdělávání na s. 25 (obr. 3) je vhodným zjednodušením pro učebnici, nikoliv pro účely habilitační práce. Autorka se dále často odvolává na trh v oblasti vzdělávání (vychází z publikace Světlík, 2006)[3]. Zůstává však na povrchu a nepracuje pro danou práci s podstatnými tržními nedokonalostmi. Dále není z kapitoly 2.2 zřejmé, s jakou definicí finanční gramotnosti vlastně bude autorka dále pracovat.

Dílčí cíl 2 „Přehled národních a mezinárodních výzkumů a jejich výsledků ve sledované oblasti v ekonomickém a společenském kontextu" byl splněn v kapitole 2.4. Autorka se zde soustředí zejména na výzkum OECD (PISA) a na navazující národní výzkum. Je škoda, že se autorka v principu omezila na jediný zdroj a že právě v této kapitole zcela opominula řadu badatelských článků, ať již teoretických či empirických, v recenzovaných časopisech[4].

Dílčí cíl 3 „Monitoring úrovně finanční gramotnosti budoucích učitelů, kteří studují v rámci jihočeského regionu" byl splněn v kapitole 3.8 až na samém konci práce. Autorka zde prezentuje výzkumy úrovně finanční gramotnosti studentů učitelství na PF JU. Jedná se o hodnotné, metodicky propracované studie, jejichž výsledky lze považovat za relevantní. Projevuje se však jistá bezkoncepčnost celé práce, protože právě o zjištění těchto závěrečných výzkumů by se měly opírat návrhy dříve sestavených vzdělávacích modelů. Autorka však

[1] Zahradník, J. (2012). Pohled do historie finanční matematiky. South Bohemia Mathematical Letters, 20(1), 57-65. Dostupné z http://home.pf.jcu.cz/~sbml/?cat=30.
[2] Slavík, J. (2014). Marketing a strategické řízení ve veřejných službách. Praha: Grada.
[3] Světlík, J. (2006). Marketingové řízení školy. Praha: ASPI, a.s.
[4] WOS uvádí stovky článků týkajících se Financial literacy spadajících do oboru Economics. 35 z nich vykazuje alespoň 20 citací ve WOS, nejcitovanější článek má více než 250 citací. U kombinace Financial literacy a Management WOS uvádí pouze 3 záznamy, z nichž zejména často citovaný Fernandes, D., Lynch, J.G. Netemeyer, R. G., Financial Literacy, Financial Education, and Downstream Financial Behaviors. *Management Science*, 60(8), 1861-1883, 2014 by mohl být velmi inspirativní.

v kapitole pouze konstatuje, že výsledky monitoringu byly dříve využity Pedagogickou fakultou pro úpravu kurikula kursu Úvod do financí a že se vedení fakulty rozhodlo podpořit politiku finančního vzdělávání vytýčenou v Národní strategii finančního vzdělávání. Z textu kapitoly ani z metodiky (kap. 1.2) jednoznačně nevyplývá, jaký je podíl autorky práce na provedeném výzkumu.

Dílčí cíl 4 „Návrh nového výukového prostředku v oblasti finančního vzdělávání" je splněn v kapitole 3.7 „Nové výukové trendy v oblasti finančního vzdělávání". Obsahem kapitoly je zejména využití ICT ve výuce finanční gramotnosti a návrh a demonstrace vlastní hypertextové výukové pomůcky založené na software Maple. Tato kapitola je nepochybným přínosem práce, svým obsahem však patří do oborové didaktiky, spíše než do oboru Ekonomika a management.

Dílčí cíl 5 „Návrh modelu finančního vzdělávání s ohledem na vzdělávací politiku ČR" je splněn v kapitolách 3.1 až 3.5. Jedná se z hlediska obsahového (v návaznosti na téma a hlavní cíl práce) i z hlediska rozsahu o hlavní část práce. Zároveň je jedná o její nejproblematičtější část. Autorka zpracovala strategickou analýzu zavedení nového produktu na trh. Novým produktem jsou studijní programy/obory, resp. také programy celoživotního vzdělávání. Je však otázkou, o jaký rozhodovací problém se jedná. Vzhledem k začlenění problematiky finanční gramotnosti do rámcových vzdělávacích programů a vzhledem k autorkou zmiňovanému dopisu Odboru vysokých škol MŠMT pedagogickým fakultám s požadavkem začlenit finanční gramotnost do obsahů studijních programů (v návaznosti na vzdělávací politiku ČR) se jeví tato strategická analýza jako redundantní. Chce-li pedagogická fakulta plnit svou vzdělávací funkci, tj. připravovat k budoucímu povolání učitele základních a středních škol, nezbývá jí než tento požadavek reflektovat. Otázkou tedy není zda, ale spíše jak, což je spíše problém didaktiky, popřípadě se jedná o rozhodnutí, zda výuku realizovat vlastními zdroji, nebo ve spolupráci s jinými fakultami, v obou případech s dopady do ekonomiky dané fakulty. Naopak v případě různých programů celoživotního vzdělávání, kde je paralela s tržní produkcí vhodnější, je uvedená analýza namístě. V tomto případě by však mělo být zavedení konkrétních programů posuzováno variantně a analýza trhu by měla být podstatně detailnější.

Strategická analýza vypracovaná autorkou spočívá v analýze výchozí situace (vnitřního a vnějšího prostředí), stanovení vize a formulaci cílů organizace, návrhu realizace strategie a vyúsťuje v návrhu modelu finančního vzdělávání v jihočeském regionu a modelu školského systému jako celku (se zaměřením na finanční gramotnost). Tento text místy svým charakterem připomíná projekt za účelem získání dotace z evropských fondů. Některá tvrzení autorky jsou nepřesná až zavádějící. Např. na s. 82 v analýze vnitřního prostředí autorka uvádí údaje o

průměrné nezaměstnanosti absolventů pedagogické fakulty ve výši 5,6%, která je nižší, než průměrná míra nezaměstnanosti absolventů JU a konstatuje velmi dobrou uplatnitelnost absolventů fakulty na trhu práce. Bylo by možné tento údaj upřesnit? Dále na s. 87 v analýze vnějšího prostředí autorka zmiňuje HDP jako ekonomický faktor. Uvádí, že v posledních pěti letech v ČR neustále klesá podíl veřejných výdajů na vysoké školství z HDP. Následně využívá údaj z publikace Koucký a Kovařovic (2014), že v roce 2015 tento podíl činil pouze 3 % HDP, zatímco v Evropě byla jeho průměrná hodnota 6 %. Tvrzení je evidentně značně zjednodušeno a navíc je velmi nepřesné.

Zhodnocení celkové úrovně habilitační práce:

Z celého textu práce je zřejmé, že autorka staví habilitační práci na velmi dobré znalosti problematiky vzdělávání učitelů v oblasti finanční gramotnosti, které se dlouhodobě a systematicky věnuje ve své pedagogické práci i jako didaktička. Posudek habilitační práce je však ve svém vyznění značně kritický. Důvodem je jistě do určité míry skutečnost, že předložená práce není z hlediska svého zaměření a z hlediska své stavby prací obvyklou v oboru Ekonomika a management. Vzhledem k tomu, že cíle práce lze považovat za splněné, práci doporučuji k obhajobě. Posudek by tedy měl být podkladem pro diskusi před vědeckou radou fakulty. Za zásadní úkol kandidátky přitom považuji nejen obhajobu výsledků práce, ale také obhajobu začlenění tématu práce a jejího obsahu do vědního oboru Ekonomie, respektive v daném případě do oboru Ekonomika a management a vysvětlení přínosu práce pro rozvoj tohoto oboru.

V Českých Budějovicích dne 31. srpna 2016

doc. Ing. Milan [redacted]
Ekonomická fak
Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích

Oponentský posudek na habilitační práci

Autor práce: **RNDr. Vladimíra Petrášková, Ph.D.**
Název práce: **Management edukativního procesu v oblasti finanční gramotnosti**
Oponent: doc. Ing. Pavel Žufan, Ph.D.

Předložená práce se zaměřuje na problematiku vzdělávání v oblasti finanční, která je velmi aktuální v kontextu společenských trendů i současných aktivit vzdělávacích subjektů a institucí.

Z formálního hlediska má práce 219 stran (a na 40 stran příloh), obsahuje 11 grafů, 27 obrázků a 42 tabulek, což je – dle mého názoru – adekvátní požadavkům na habilitační práci.

Habilitační práce se tematicky člení na 5 kapitol, které na sebe logicky navazují a tvoří uspořádaný celek s dobrým jazykovým projevem, stylizací a vypovídací schopností spisu. Při výše uvedeném rozsahu obsahuje práce minimum jazykových a formulačních nepřesností. Jistý problém by bylo možné spatřovat v nezařazení standardní kapitoly „Diskuse", která do vědecké práce rozhodně patří, ovšem lze akceptovat její částečné zařazení do závěru práce.

Cíl práce je formulován na straně 14: „analyzovat současný stav finančního vzdělávání budoucích učitelů, resp. stávajících učitelů v rámci ČR a následně navrhnout model finančního vzdělávání budoucích, resp. stávajících učitelů, který bude možno aplikovat v jednotlivých regionech ČR". Formulace sice není optimální (je-li cílem analyzovat, analýza by nemohla nikdy skončit) a otevírá mnohé otázky (Jak souvisí tvorba „modelu vzdělávání" s oborem habilitace? Proč je podstatné hovořit o jeho aplikovatelnosti v regionech ČR? Jaký bude teoretický přínos takovéto práce?), ovšem i tak poskytuje jistý prostor pro rozvoj teoretických poznatků. Formulované dílčí cíle představují vlastně postup práce, ovšem některé kroky nejsou příliš srozumitelné – co si autorka představuje pod pojmem „nový výukový prostředek", jaká je jeho vazba na „model finančního vzdělávání", co bude realizováno v rámci „zavedení víceúrovňového komplexního modelu (kvality) školského systému", a jak se tento „systém" váže k „modelu"?

Úvod metodické části posouvá rovinu úvah autorky dosud nezmíněným směrem – ke studijním programům fakult. Popis teoretické podstaty vybraných přístupů (strategické hodiny a matice produkt-trh) do metodiky nepatří – mělo zde být spíše vysvětleno, jak při použití daných nástrojů bude autorka postupovat (na základě jakých dat, jak budou tato data vyhodnocena apod.). Techniky analýzy dat jsou pouze vyjmenovány bez konkretizace jejich použití. Metodika tak představuje souhrn vybraných metod použitých v disertaci (chybí např. jakýkoliv odkaz na měření finanční gramotnosti), ovšem nespecifikuje důvody a způsoby jejich použití.

Práce s literaturou je co do rozsahu i počtu citovaných autorů (cca 120 zdrojů) na dobré úrovni, i když se nabízí otázka, zda v literatuře nebylo možné věnovat více pozornosti oblasti, na kterou se zaměřuje cíl práce – modely finančního vzdělávání.

Rozhodně lze však ocenit prezentované výsledky analýz stavu finančního vzdělávání v jiných zemích – ty představují velmi dobrý základ pro výsledkovou část práce.

Opakování pasáže o segmentaci trhu v úvodu výsledkové části práce nebylo nezbytné, i když se tímto způsobem ozřejmila vazba produktů na cílové skupiny. Analýza je provedena na odpovídající úrovni (drobné nedostatky objevující se např. v aplikaci Porterova modelu nesnižují zásadním způsobem úroveň práce) a ocenit lze výslednou SWOT analýzu, která vhodně sumarizuje zjištěné poznatky. Otázkou je, zda by neměla být následně podrobněji rozpracována též ve vazbě na jednotlivé produkty. Otázkou zde rovněž je, zda provedená primární šetření nepatřila též do analytické sekce výsledkové části práce, na kterou by potom mohly prezentované modely lépe reagovat. Nicméně výsledková část prokazuje schopnost habilitantky orientovat se v řešené problematice, demonstruje její interdisciplinární přístup a odpovídající teoretické zázemí z oblasti finanční gramotnosti i statistiky.

Diskuse je částečně obsažena v závěru práce, ovšem chybí jakékoliv srovnání se situací v zahraničí, s jinými studiemi na toto téma apod. V této oblasti sice patrně neexistuje velké množství takovýchto zdrojů, nicméně alespoň základní srovnání např. s výsledky průzkumů prezentovanými v teoretické části práce bylo na místě.

Z hlediska přínosu práce k rozvoji teorie lze pozitivně hodnotit zejména aplikaci Fendova modelu – přínos by se poněkud zvýšil širší diskusí o konkrétních aspektech jeho aplikace a případných nedostatcích, ovšem i tak je zde přínosu dosaženo. Z hlediska praktického přínosu výsledkové části práce je možné ocenit konkrétní rozfázování navržených aktivit v rámci realizace navržené strategie, kde pouze zůstává otázkou, v jaké fázi se její implementace nachází a nakolik je skutečně pro dotčené subjekty realizovatelná.

Doporučuji, aby se autorka v rámci obhajoby práce vyjádřila k následujícím připomínkám a dotazům:

1. Jaký je – v kontextu prezentované metodiky práce – názor autorky na tzv. preskriptivní a emergentní přístupy ke strategickému managementu?
2. Autorka uvádí vizi PF JU (s. 106) a její strategický cíl. Jde pouze o návrh autorky, nebo o skutečně přijatou vizi, která bude (je) dále rozvíjena? Jak autorka hodnotí reálnost dotažení jejích návrhů k implementaci, případně též v jakém časovém horizontu by se měla implementace uskutečnit?

Závěr

Přes uvedené připomínky lze jednoznačně konstatovat, že jde o práci, která přináší nové vědecké poznatky, a to zejména v podobě aplikace Fendova modelu. Habilitantka se představuje jako osobnost splňující požadavky na vědecko-pedagogickou kvalifikaci „docent".

Práci ***doporučuji*** k obhajobě.

V Brně dne 2. září 2016

[redacted]

doc. Ing. Pavel Zufan, Ph.D.
Ústav managementu PEF MENDELU